

ANNOTATIO
DE
LIBELLIS

HOC VOLVMINE CONTENTIS,

EX JO. ALB. FABRICII Bibliotheca Lat.
a JO. AVG. ERNESTI auctius edita,
tom. I, lib. I, c. 8.

I. **O**RATOR *sive* de optimo genere dicendi,
ad M. Brutum scriptus est A. V. 708, cum
M. Brutus Galliam cis Alpes teneret. Vide
Henr. Norisium ad Cenotaphia Pisana p. 271.
Exemplum primum repertum est a Gerardo
Landriano, Laudis Pompejæ episcopo, mis-
sumque Gasparino Barzizo, ut describeretur
& corrigeretur. Sunt, qui hoc de libris de
Oratore tribus tradant, etiam veteres, Sabel-
licus de L. L. reparatione, & Blondus ante
memoratus, item ipse Furiettus, vitæ Barzi-
xianæ scriptor. Sed Barzizius ipse in epi-
stola ad Gerardum, in qua ei gratias agit, &
apographum (a Cosmo Cremonense factum)
mittit, diserte Oratorem appellat, eumque unum.

In eadem Epistola est descriptio Codicis, quem vocat vetustissimum, sed pæne ad nullum usum aptum. Ex eo porro exemplo, sic descripto, omnia alia & scripta & formulis expressa exempla fluxere: unde de textu ejus libri judicare in promptu est.

Editiones antiquissimæ sunt eadem, quæ Bruti: quas secutæ eæ, quæ sunt in universorum Ciceronianorum Corporibus, Mediolanensi &c. Præter has habemus Lipsiensem, factam an. 1515, fol. ab Hermanno Tulichio, ex ed. Rom. factam maxime, variis Lectt. in marginem rejecltis: Parisiensem 1542, 4. apud Fr. Gryphium: quæ tamen nihil profuerit cuiquam. Profuere ei libro Strebæus, Victor Pisanus, Jo. Rivius & Melanchton, quorum notæ sunt in Corpore Comm. Basileensi.

2. *Topica ad C. Trebatium Ictum primum cum Oratore edita sunt Romæ & Venetiis. Separatim a ceteris cum prodire, fere adjunctum habuere Boethii Commentarium, ut Paris. 1542 & 1547, 1557, 1561, 4. Sic & Phil. Melanchthon edidit additis Scholiis suis, Viæb. 1524, 8; & Hagenoæ 1533, 8. Illustrarunt Topica etiam Achilles Stænius, qui cum eruditis notis Topica edidit, Lovan. 1552, 8.*

atque Antonius Goveanus, *Paris. 1545, 8.*
Ed. Camerarii cum commentatiunculis, Lipsiae
1549, cujus dedicatio scripta 1544. Appendix
quoque ad explanationes Statii exstat editione
Antwerp. 1553, 8. Alios interpretes reperies
in Collectione Basileensi, ut Georgium Vallam,
Jo. Visorium, Barth. Latomum & Hegendor-
phium. Cum Jo. Visorii & Barth. Latomi,
Comment. prodire Lugd. 1541, 8. Cum Com-
mentariis Georgii Vallæ, sine anno & loco fol.
Cœli Secundi Curionis in Topica commenta-
rius Basil. 1553, 8. Denique Joannes a Ke-
berberia Turonensis, Ictus Parisiensis, dignus
Duareni discipulus, vulgavit libros quatuor
Topicon juris, Paris. 1575, 8. Viteb. 1590, 8.
quibus Ciceronis Topica illustrantur, supplen-
turque.

3. De Partitione Oratoria *Dialogus*, quo
 filius e patre Cicerone Latine accipit, quae
 eidem de ratione dicendi Graece tradiderat.
 Hunc conjecturis quibusdam, sed levibus, ju-
 dice Vossio, Ciceronis esse negat Angelus De-
 cembrius lib. I de Politia litteraria pag. 62.
 Majoragii *Commentarius in Tullii partitiones*
 lucem vidit Venetiis 1587, 4. Scripsere etiam
 in hunc librum Jo. Sturmus, Rhetor sua aetate

insignis, (cujus 4 dialogi partitionum contextum habent insertum, Arg. 1539 & 1558, 8. Deinde accessit J. Bentzii epitome partitionum M. T. C. cura Jo. Sturmii recognita & perspicuis exemplis illustrata. Argent. 1593, 8.) Vitus Amerbachius, Coelius Secundus Curio, & qui in collectione commentariorum Basileensi occurrunt, Georgius Valla, Jac. Ludovicus Strebæus, Bartholom. Latomus, (Colon. 1558, 12.) & Christophorus Hegendorphius. Prodiere etiam partitiones cum tabulis Claudii Minois Paris. 1582, 4. Editiones primae sunt eadem, quae Oratoris & Topicorum. Exstat vero etiam edit. an. 1472, in qua Topicis junguntur, v. Maittaire Ann. typ. T. III, pag. 319. T. V, pag. 282.

4. De optimo genere Oratorum brevis disputatio, quam Cicero prologi vicem praemiserat Orationibus contrariis Demosthenis atque Aeschinis, Latine a se conversis. Hanc translationem intercidisse, vehementer dolendum est, quoniam Cicero illas Orationes, velut exemplar Atticae ejusque consummatissimae eloquentiae, de industria delegerat, ac Romanis suis ad imitandum proposuerat. Achillis Statii Commentarius in hunc libellum editus est Lovanii

1552, 8. Joan. Antonii Viperani *Antverp.*
1581, 8.

Fragmenta ex operibus Ciceronis deperditis nobiliora supersunt haec tria:

1. *Somnium Scipionis, ex ultimo s. sexto libro de Rep.*

2. *Pars interpretationis Timæi, dialogi Platonici, de Univerſitate. [De his duobus suo inferius agetur loco.]*

3. *Pars Metaphraseos Phaenomenon ac Diosemion, sive, ut Cicero lib. I de Divinat. cap. 8 vocat Prognosticorum Arati, heroico carmine. Nam poëtam quoque non omnino malum fuisse Ciceronem, & quaedam illius λελύσασα poëtica fidem faciunt, & defendit Plutarchus in vita. Hanc Arati Metaphrasin admodum adolescentulum se composuisse testatur Cicero II de nat. Deor. cap. 41, & videtur integram adhuc habuisse Lupus Ferrariensis Ep. LXIX. Fragmenta, quae sola hodie supersunt, cum Graecis comparavit praeter Joach. Perionium Paris. 1540, 4. Basil. 1542, 8. & H. Stephanum in Lexico Ciceroniano, an. 1557, 8. Car. Sigonius in sua fragmentorum Ciceronis collectione; quibus addendae observationes eruditissimorum virorum Pauli Leo-*

pardi XVI, 14 & XVII, 16 sq. emendationum & Hadr. Turnebi VIII, 17 Adversar. Petri item Lescaloperii notae ad Cicer. de nat. Deor. pag. 408 sq. & Hugonis Grotii, viri summi, Aratea, in quibus non modo fragmenta Ciceronis eo ordine, quo Arato respondent, exhibet, sed & alio litterarum charactere versus, qui deerant, ex suo ingenio suppletos interseruit atque adjunxit, Lugd. Bat. 1600, 4. Joannis denique Cochanovii editio neutiquam praetereunda, qui Aratum Ciceronis recensuit & illustravit Cracov. 1579, 4. & quae ad Aratea Tullii annotavit Janus Gruterus. Recensuit etiam inter fragmenta Ciceronis Andreas Patricius, quae e Gudiana bibl. accepi emendata ex MSS. Fragmenta ceterorum scriptorum Ciceronis subjiciuntur etiam editioni Officiorum Lipsiensi 1611, 8.

Cetera scripta Ciceronis deperdita haec fere sunt, quorum fragmenta ex veterum monumentis post Rob. Stephanum, collegit Car. Sigonius, Venet. 1559, 8. & horum vincens industriam Andr. Patricius, Polonus, ibidem 1550, 8. 1565, 4. & 1578, 4. suis vero Ciceronis editionibus (sed sine Patricii commentariis & Sigonii notis) subjecere Dionys. Gotho-

fredus & Janus Gruterus, unde in alias etiam nonnullas editiones recepta, ut Londinensem ac Gronovianam.

[*Ex iis commemoranda hic veniunt*]

Poëmata Heroica, Alcyones, Limon, Marius, & de Consulatu suo, sive de suis temporibus libri III, cujus meminit Cicero ipse II, 3 ad Attic. Ex libro secundo profert versus LXXVIII, lib. I de Divinatione c. II sq. atque respicit illud Servius ad VIII Eclog. vers. 106. Similiter de consulatu suo scripserat Cato, nec non Q. Catulus de consulatu suo ac rebus gestis, & Scaurus de vita sua, & Gracchus de legibus a se promulgatis. Nam, ut Tacitus cap. I Agricolae, plerique suam ipsi vitam narrare, fiduciam potius morum, quam arrogantiam arbitrati sunt. Ceterum Cicero magnis etiam precibus postulaverat a L. Luceio, ut res a se consule gestas eventusque scriberet, lib. V Epist. 12, sed non videtur illi persuasisse. Una etiam Luceii epistola aetatem tulit, quae legitur inter Ciceronianas V, 14. Magnis hic Tullii amicus laudibus effertur ab auctore dissertationis, quae inserta est Ephemeridibus litterariis Hagensibus (Journal littéraire) tom. V, pag. 137 sq. ubi dispu-

tatur de studio, quo conatus fuit Cicero Luceium Attico suo reconciliare. Ciceroni autem nimis gravis dica dicitur propter haec verba lib. I Epist. 10 ad Atticum: Sed haec sanabuntur, cum veneris; aut ei molesta erunt, in utro culpa erit. Postremorum enim verborum non est sententia, Luceio creandam molestiam, uter etiam ex illis auctor exstiterit culpae & offensae, sive injuriam alteri fecerit: sed vero hic, ni fallunt me omnia, est sensus, molestiam fore imponendam illi, in quo futura sit culpa, quo minus iterum possint redire invicem in gratiam.

Elegia Tamelestis. Serv. in 1 Aeneid.

Jocularis quidam libellus, e quo Quintilianus duos versus producit.

His adde poëma Jambicum ab adolescentulo compositum, quod inscripserat Pontius Glaucus. vid. Plut. vita Cic.

Videtur etiam nonnulla loca insignia, & forte libros integros Homeri Latinis reddidisse versibus. Vide A. Patricii notas ad sectionem quartam fragmentorum pag. 38 sq. De Epigrammate Ciceronis in Tironem suum videndus Plinius junior VII, 4 Epist.

ΑΥΕΚΔΟΤΩ

Anecdota sua memorat Cicero II, 6 & XIV, 17 ad Atticum, qui forte idem liber απορητος, de quo Dio Cassius, Ciceroni iniquior, XXXIX pag. 96. Consule Vavassorem de ludicra dictione pag. 370 sq. & Loensem lib. I Epiphylidum cap. 6. Non igitur primus Anecdota scripsit Procopius, sed ante eum Cicero, qui in illo suo volumine multa in Caesarem & Crasum acerba posuerat: ante Ciceronem Theopompus. Videndus & Malaspina & alii ad II, 6, & XIV, 17 ad Atticum.

Statilii Maximi de singularibus apud Ciceronem, Charisio laudatus liber, pariter intercidit; quod eo magis dolendum, quod Plinius major & Quintilianus non pauca eum invenisse vocabula, & iis linguam auxisse Latinam testantur. quaedam affert Plut. in Cic. cap. 40. Insigniora quae hodie in scriptis Ciceronis existant de vocibus rarioribus, habes collecta in indice quinto penoris Tulliani, quod Georg. Lud. Frobenio auctore prodiit Hamb. 1619, fol. Consulendus etiam Rev. praesulis Hildesimensis Jac. Frid. Reimanni liber editus Halae 1718, 8. introductio in historiam vocabulorum linguae Latinae, pag. 24 sq.

Sunt insuper dubia & supposita Ciceroni scripta minimum duodecim, in quibus locum primarium tenent

Libri quatuor Rhetoricorum ad C. Herennium cognatum ac familiarem suum, quos Ciceroni diserte tribuit S. Hieronymus libro I in Rufinum atque praefat. ad Abdiam, itemque non nno loco Priscianus, sed & Lupus Ferrariensis (ut videtur) Epistola prima ad Eginhartum: atque Ciceroni praeter Antonium Marinellum aliosque singularibus diatribis vindicatum ivere Georgius Caspar Kirchmajerus, & Jo. Petrus Ludovicus in Academia Hallensi Professor, Leonardus Aretinus, Dionysius Lambinus, Marinus Becichemus Scodrensis, qui ab adolescente scriptos putat in diss. quod libri ad Herennium a familia Ciceronis amoveri non debeant, & Angelus Bucinensis in defensione pro Rhetoricis ad C. Herennium Philippo Strozae dicata. Becichemi & Bucinensis diatribae occurrunt in collectione Commentariorum Basileensi in libros Ciceronis Rhetoricos. Audacter etiam pro Cicerone auctore pugnat Tranquillus Tamyras in Hexasticho, quod in antiquis editionibus legitur:

Dic quibus; o Lector, validis rationibus
inftes

Hoc non effe, facri est quod Ciceronis
opus?

Non hic ingenium, non spectas flumina
linguae?

Non cernis variis dicta ministeriis?

Qui negat hoc, coeli tandem, reor, astra
vetabit,

Et maris effe undas, & gramen effe foli.

Sed viri in lectione Ciceronis versatissimi, tum avorum nostrorum memoria, tum nostra aetate, e quibus vel unum juvat honoris causa appellare Conr. Samuelem Schurtzfleischium, communibus suffragiis, Tullio hos libros abrogant, tribuuntque vel L. Cornificio patri, ad quem Ciceronis Epistolae exstant, vel L. Cornificio filio, qui anno V. C. 719. Consul fuit, & de Rhetorica arte scripsisse e Quintiliano intelligitur: vel Ciceroni filio, aut Laureæ Tullii Ciceronis liberto, qui & ipse Cicero vocabatur, vel Tullio Tironi, quem inter Rhetores memorant Plinius ac Suetonius: vel M. Gallioni, cujus nomen in antiquissimo codice librorum ad Herennium Romano, licet ab alia manu deletum, comparuisse refert Al-

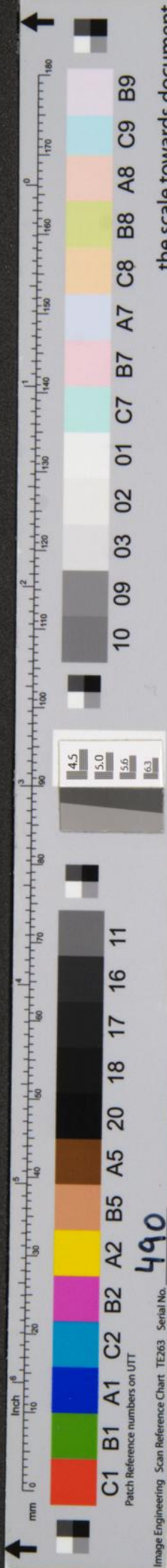
*us Manutius Pauli F. Epistola ad A. Nau-
gerium : vel Virgino Rufo , quem voce &
scriptis eloquentiam docuisse Neronis tempori-
bus , tradunt Tacitus & Quintilianus : vel
Timolao denique , uni e XXX Tyrannis ,
quem ad Herennium fratrem scripsisse auctor
est Trebellius Pollio. At enim quicumque de-
mum sit auctor , quem uti Ciceronem esse vehe-
menter negat , ita non mediocriter doctum
virum fuisse & Rhetorica arte diligenter scri-
pisse , recte profitetur Franc. Floridus Sabi-
nus libro I lectionum subseciv. cap. IV, [pag.
1033, tom. 1 Facis artium Gruterianae] certe
non longe absuisse ab aetate Ciceronis , liben-
ter mihi persuadeo : tametsi ante aetatem Au-
gusti scriptos non esse ex Gellii XIII, 6. colli-
git Christianus Falsterus parte 3. amoenita-
tum philol. pag. 286. Herennius , ad quem
scripti sunt hi libri , qui fuerit , dici non po-
test. Contra non Cicerone modo , sed etiam
Cornelio Celso & vel mediocri Celsi auditore
[qui & ipse de Rhetorica scripsit] indignos esse
ad Herennium libros disputat Franciscus Flo-
ridus Sabinus libro I lection. subseciv. cap. 4,
tom. I Lampadis artium Gruterianae pag.
1037. Sed totam hanc rem , qui accurate ex-
plicatam & disputatam cognoscere velit , adeat*

P. Burmannum Secundum V. C. in praefatione ad editionem eorum librorum, de qua mox. Quisquis vero fuit auctor, (certe non Cicero), doctore Hermete se usum innuit lib. I, cap. XI: Causarum constitutiones alii quatuor fecerunt, noster Hermetes tres putavit esse.

Horum librorum editiones antiquae pleraeque sunt eadem, quae librorum de Inventione, quibuscum sub titulo Rhetoricorum veterum & novorum conjuncti sunt. Separatim editorum exempla haec cognovimus: 1) Romae, an. 1474, fol. per Vendelinum de Vila in artibus magistrum. 2) 1477, fol. Paris. & Papiacae. 3) Mediol. 1479 per Henr. de Cataneis, apud Scinzeler & Pachel. 4) Friburg. an. 1492, 4. editore Joann. Curto de Eberspach. 5) s. l. & an. fol. ejusdem seculi, sed sine dubio in Germania facta, cujus exemplum e bibliotheca Comitis Wernigerodani missum est. 6) Cracoviensis an. 1500, 4. cum Praef. Raph. Regii, unde patet esse repetitionem exempli Italici Joan. Mich. Toxitæ, cum ipsius notis Basil. 1558, 8. 7) Giberti Longolii cum brevibus scholiis in margine Antv. 1536. 8) Ulr. Zafii, Basil. 1537, 8.

Interpretes multos nacti sunt hi libri, toties ad usum studiosorum eloquentiae editi, fere eosdem cum libris de Inventione. Veteres reperiuntur in Collectione Basileensi, qui vix hodie leguntur. De ceteris, qui exemplis suis notas addidere, dicere separatim, non est necesse.

the scale towards document

277
raefa-
le qua
te non
innuit
es ali
es pu-

olerat-
ntione,
eterum
edito-
Romae,
in ar-
Pa-
taneis,
g. an.
rspach.
e dubio
biblio-
t. 6)
Raph.
exempli
s notis
m bre-
g) Ulr.